

Barri i Ulcers

"Antologia general de la Poesia Catalana"

Els "Quaderns literaris" que tan encertadament dirigeix el jove Josep Janés i Oliver, han volgut conmemorar el número 100 de la seva publicació amb una "Antologia General de la Poesia Catalana" la qual composició fou confiada als destacats elements de la jove promoció literària: Martí de Riquer, Josep Maria Miquel i Vergés i Joan Teixidor.

Amb ocasió d'una àmplia polèmica entorn del tema "decadència de la poesia catalana moderna", poguérem dir que l'esmentada afirmació no era pas certa, i tot fent consideracions manifestavem el nostre desig d'una Antologia general completa, que arribés fins als nostres poetes més joves, per tal que tothom sàbis quina era la veritable esencia de la nostra poesia. Dones bé: ja tenim l'Antologia General que desitjarem. Ja la tenim i tots ens n'hém d'alegrar.

Un no massa groixut volum de més de 600 planes, amb més de 400 poemes deguts a la ploma de més de 60 diferents poetes, ens donen una idea del que ha estat i del que és la nostra poesia. Idea que potser no serà encara, i malgrat ésser l'antologia de la poesia catalana més important, quantitatativament, que s'ha editat fins els nostres dies, prou completa; però no serà equivocada. I qui hagi anat llegint un a un i amb atenció els poemes del llibre, arribarà a tenir una idea de la nostra valor poètica del tot satisfactòria. Amb això no volem dir que sigui una antologia immodificable i perfecta. No. Tot i salvant el criteri dels autors, que ben bé fan en seguir-lo, trobem a mancar algunes coses, com també n'hi trobem algunes de sobres o, almenys, no necessàries. Estic convencut que no serà aquesta Antologia, referint-me a la part de poesia moderna (les altres dues parts en que es divideix el llibre són: poesia clàssica i popular, i poesia renaixent) el que ha estat per exemple la de Gerard Diego en la poesia castellana. Però amb tot i això la considero d'una valor utilíssima, i més que no pas pels que estudien assiduament la poesia, pels que se'n mantenen una mica allunyats. Per aqueells calia una mica més de detenció, i sobretot més interpretació amb notes crítiques. Però pel públic, i crec que els "Quaderns literaris" el posseixen abundós, serà d'una valor de gran importància, i si com és d'esperar, hom va llegint el llibre, ens trobarem amb el primer gran pas donat en fer per a posar en contacte els nostres poetes amb el nostre noble avui bastant divorciat. Ja ho diu Janés Oliver, en una nota commemorativa del primer centenari dels "Quaderns literaris": "el nostre propòsit inicial: Contribuir a donar al poble de Catalunya una cultura ben nostra, en la llengua i en l'esperit". (Es interessant oposar a aquesta dedicatòria, la del gran poeta castellà, Joan Ramon Giménez, que en la seva "Segunda Antología" publicada en la "Colección Universal", diu, simplement: "A la minoría, siempre". La recent Antologia nostra per tot el ja esmentat i pel preu a l'abast de tothom amb què es ven, va dedicada a tot el poble).

Aním totes aquestes consideracions que se m'han suscitat llegint avíduament aquesta Antologia, inexplicablement arribada amb gran retall a Tarragona, vull només destacar la seva importància per a tothom que sigui una mica amant de les nostres lletres, i la trascendència que pot tenir pel nostre poble el gest valent, audaç, dels tres joves literaris, d'ençarcar-se amb una empresa de tanta envergadura i responsabilitat, entorn de qual tan poc uniformes són els parers. El nostre aplaudiment per la seva gesta, malgrat les poques reserves que podriem oferir, és del tot entusiasta i fervorós.

JOSEP CUSIDO i PINOL

La música de les esferes

per AGUSTI ESCLASANS

Hi ha contactes fatals, en la vida de la lírica, que semblen preparats dramàticament per les forces obscures i pels dessigns del més enllà. La confluència dels destins més antagònics, sota l'arc d'un meridià poètic, suscita catàstrofes que recorden la persistència d'una òrbita indefugible, d'un Fat dominador de la voluntat i l'existència dels pobres mortals de natura més antagònica. La lectura del volum dobleument biogràfic d'Isabel Clarke sobre "Byron i Shelley" (Librairie Hachette-París) ens ha deixat una amargor mental que perdura, tercament, a través d'altres lectures. Una persistent sensació de malestar, com d'angoixa moral i intel·lectual, perceverà tot al llarg de lesombres i les figures que es posen en contacte amb el món humà dels protagonistes del llibre descarnat i tràgicament objectiu. Els dos grans lírics anglesos hi passen com estàtues de llum i boira, mal encaixats amb la realitat que cis volta, sofrint i queixant-se, topant amb la vida en escorça i en angles feridors. Byron, bell com un jove déu, imatge fugissera d'Eufo-

riò, pàlid i fi, com amb les facions aclarides per dintre, "cobert amb un vel subtil de llum de lluna". Shelley, flotant com un esperit, fantasma vague d'ell mateix, vol d'Ariel a través de les cambres i els paisatges, joguina alada del destí. L'un i l'altre, però, ben diferents. Hom diria que Byron i Shelley fan efecte de pare i fill agafats de la mà. I en llegar, per exemple, que els vaixells de deport que ambdós holiejan en aigües d'Itàlia, portaven, respectivament, els noms d'"Hèrcules" i "Ariel", ens fa l'efecte que veiem en ells la imatge mítica, però exacta, de llurs patrons respectius. Figures de somni, pàlids herois d'un món sobreal, encarnacions humans d'un vol arièlic gegantinament diví...

J'arielisme en literatura, i sobre tot en poesia: heus ací un tema d'estudi que podria aclarir-nos l'esència mateixa del lirisme absolut. Quan el Shakespeare de "La tempesta" ens il·lustrava el seu testament de poeta únic, creava la figura mítica del vell Prosper, el suprem encantador, el demiúrg del món dels somnis. Ariel i Caliban,

les dues forces eternes de la creació, són com les dues ales del vol de Psiquis, velles com l'home, símbols eterns de l'esperit i la matèria. Byron i Shelley, amb Keats entre ambdós, són els ressons directes de l'encís arièlic que brolla de la vareta màgica de Prosper. L'arielisme poètic és com la llum dels set colors de l'arc de Sant Martí, en reflex de prisma descompost, damunt la infinita cavalcada dels mots. Hi ha un lligam etern que uneix l'esperit arièlic amb l'esperit pitagòric. Llum i melodia s'encullen, i converteixen els colors en harmonia viva. Es la música de les esferes.

La pureza del lirisme absolut viu entre la música i les matemàtiques. O millor encara: és una matemàtica que s'escampa en músiques. Nombres i signes que tenen per xifres les estrelles. El principi fonamental de la filosofia pitagòrica ensenyava que totes les coses són nombres o que estan formades per ells. La geometria, la física, l'astronomia, la música, estaven en dependència real amb les propietats aritmètiques. I el principi dels nombres era el signe en essència, el verdadero nombre, generador de l'harmonia, la bellesa, la veritat; i, per tant, l'ésser de les coses: la unitat absoluta. Dintre la unitat, tots els cossos reals es mouen en una òbita vers el centre, que escampa per l'univers l'escalar i la vida. Les esferes, dins el buit tenebrós, es mouen amb regularitat, i produeixen una harmonia, la música de les esferes, que els homes no copen, però que només entenen els poetes per traduir-la en paraules líriques, en formes pitagòriques verbals. Aquesta és la base de la filosofia matemàtica del pitagorisme. I el propi Platò, poeta als vint anys i filòsof als quaranta, n'estava saturat. Retrobem la influència pitagòrica en el Renaixement (alguns dia parlarem de Marsilio Ficino i l'Acadèmia de Florència, bressol del Renaixement), època en la qual l'empremta pitagòrica i platoniana representa una renovació de l'etern arielisme doctrinal.

L'obra poètica de Byron i Shelley és com una faixa de zodiaci dintre la llum irisada dels somnis. De Prosper als lírics arièlics, cristal·litza la manera poètica més pura, que és la del lirisme còsmic. El verdadero poeta pur no és el liric realista ni el liric cerebral, sinó el liric pitagòric, això és: aquell que sap portar la seva creadora pureza interior dels dels límits estètic (poesia) als límits ideològics (filosofia). La imaginació i l'intel·lecte són les dues ales del vol poètic, que uneixen el camp real amb el camp cerebral, sense barrejar mai les jerarquies líriques. Del món real al món cerebral, a través de la imaginació i l'intel·lecte, hi ha tanta distància, per exemple, com de la teoria socràtica dels conceptes a la teoria platònica de les idees. I no us escolteu mai els falsos crítics quan us afirmen que la poesia moderna ha d'ésser, per damunt de tot, sensibilitat. La lírica eterna neix damunt el cor, i l'intel·lecte briba damunt aquest cementiri com una lluna morta...

Tot lirisme interior és sempre un esforç heroic d'asceticisme intel·lectual i moral. El cosmos ha estat format pel demiúrg (Deu) segons el model de les idees. La matèria és el principi masculí, en la producció del món sensible. L'esperit de l'univers és la realització completa de la idea del bé. I l'ànima còsmica és el nombre que estructura la matèria segons les lleis de l'harmonia. Pitagoras, passat per

Vinyes verdes

POEMA PER JOSEP MARIA DE SAGARRA

Vinyes verdes vora el mar:
ara que el vent no remuga,
us feu més verdes, i encar
teniu la fulla poruga,
vinyes verdes vora el mar.

Vinyes verdes del coster:
sou més fines que l'userda.
Verd vora el blau mariner,
vinyes amb la fruita verda,
vinyes verdes del coster.

Vinyes verdes, dolç repòs
pora la vela que passa;
cap al mar blinqueu el cos
sense decantar-vos massa,
vinyes verdes, dolç repòs.

Vinyes verdes, soledat
del verd en l'hora calenta.
Raïm i cep retallat
damunt la terra lluunta;
vinyes verdes, soledat.

Vinyes que dieu adéu
al llagut i a la gavina
i al fi serrellet de neu
que ara neix i que ara fina...
Vinyes que dieu adéu!

Vinyes verdes del meu cor...
Dins del cep s'adorm la tarda.
raïm negre, pàmpol d'or,
aigua, penyal i basarda...
Vinyes verdes del meu cor.

Vinyes verdes vora el mar:
verdes a punta de dia,
verd suau de cap al tard...
Feu-nos sempre companyà,
vinyes verdes vora el mar.

Plató, és la font del lirisme d'Ariel, ressò desvet en prismes de la música de les esferes. La petjada dels peus dels descalços del silenci, damunt les prades tenebroses dels més enllà, marca les fites argentades del vol dels poetes purs. Tota lírica perfecta és poesia sagrada. I no és pas "poesia de savis per als savis", com diu el vulgus, sinó lirisme de cara als segles. Com el de Byron i Shelley.

Americanismes a Catalunya?

Que un país sense una tradició històrica i sense un elevat espiritu d'algada, impulsí la seva cultura a batzegades i amb procediments extranys, no ens causa sorpresa. A més, ells són ells, i reben damunt seu el resultat de llurs actes. Però que a casa nostra, que a Catalunya es vulguin importar aquells procediments, això, ja ens afecta de més apropi i no volem passar aqüet fet sense consignar el nostre comentari. Ho direm de cop: el "concurs" de lectura, escriptura, redacció que avui es celebra a la nostra ciutat, ens causa pena, i voldriem que no se'n celebressin cap altre de semblant. Ni patriòticament, ni en nom de la cultura, ni pedagògicament, podem trobar recomenables aquell "concurs". Això de sometre a número i premi les activitats superiors de l'home i els

afectes més pregons, és un començ blasmable. Tenim una literatura de vigor i espiritual prou alta perquè no calguin aquesta mena de procediments per a impulsar el conreu i amor de les nostres lletres. Això de concursos standaritzats que els apliquin al que vulguin: a seleccionar noies, vestits, modes, velocitat mecanogràfica, etc.; a fer llegir i redactar, no. Precisament avui que ja només es conserven els Jocs Florals pel que tenen de tradició i pel que han estat, i per res més que tot està en descrèdit, ara es comencen a fer "concursos" més materialitzats i vergonyants encara. Si Maragall, que blasmany la "gatada" tan cruament, ara visqués, com parlaria davant d'aquesta mena de "concursos" que s'inicien!

Mereix elogis la intenció: intentar el nostre poble per les nostres lletres, però no podem aprovar de cap manera, ans bé el contrari, el procediment emprat. Aquest procediment justificaria el motejament que varem sofrir els catalans en ple Parlament espanyol, en vida de Maragall, quan un parlamentari ens digué "Mediocres en todo". No. La nostra literatura, les nostres lletres, per a estimar-les, només cal coneixer-les. No mereixen que hom s'hi apropi amb l'americanism d'un "concurs" sotmetent a puntuació, a un mecanisme, i a premi, el que pot ésser el més pregó d'un hom. I això suposant que el fall d'uns homes, sigui absolutament just i no possible a equivocacions.

I per avui res més.

